

AS A TYPE OF ILLUSTRATION GRAPHICS

*Associate professor Asdusalomxojaev N.N.
Tdpu student Axmatjonova Jasmina*

ILLYUSTRATSIYA GRAFIKASINING BIR TURI SIFATIDA

*Dotsent Asdusalomxojaev N.N.
TDPU talabasi Axmatjonova Jasmina*

Kalit soʻzlar: kitob san'ati, kitob dizayni, badiiy dizayn, shrift, illyustratsiya

Ключевые слова: искусство книги, оформление книги, художественное конструирование, шрифт, иллюстрация

Keywords: book art, book design, artistic design, font, illustration

Nashrning illyustrativ qismi har doim ham berilmagan va unga tegishli e'tibor berilmagan, kitobning nashr etilishi tarixida elementar qoidalarga rioya qilinmagan va kitobni butun bir asarga aylantirmagan davrlar bo'lgan, kitob ko'pincha buzilgan. Shu sababli, illyustratsiyalar va matnlarning o'zaro ta'sirini o'rganishning dolzarbligi bugungi kungacha dolzarb bo'lib qolmoqda va mashhur bibliologlar va illyustratorlar tajribasiga asoslangan zamonaviy nashrlar sifatini yaxshilash uchun chuqur o'rganilishi kerak.

Ayniqsa oxirgi payitladagi nashrlarga etibor qaratadigan bolsak ular xavaskorlik bilan bajarilgan ishlarni eslatadi. Bu uerda qilingan mehnat unga ketgan vaqtga achinasan kishi, bu soxada ishlayotgan insonlar o'z ishini va vazifasini toliq tushunib yetmagan yoki bu soxadan mutlaqo xabarsizga o'xshaydi. Agar 60-80 uillari chop etilgan kitoblarga nazar solsak u kitoblar sanat asari darajasiga kotariganini korishmiz mumkin. Bu davrda ishlagan grafik rassomlar o'z vazifasiga katta masuliat bilan kirishmautganini korishimiz mumkin. Internetdan xoxlagan mavzusiga mos rasmni olib joulashtirish nashir etilauotgan kitoblaning saviuasini tushirib , kitobxon didini tarbiualsh orniga uni izdan chiqormoqda.

Ilyustratsiya san'ati grafikaning bir tarmog'i bo'lib, uning tarixi kitobning o'zi tarixi bilan chambarchas bog'liq. Biroq, grafika ham kitobdan tashqarida butunlay mustaqil chizish va o'ymakorlik san'ati sifatida mavjud va rivojlanadi. Ammo tasviriy san'atning alohida sohasi sifatida uning bu mustaqil rivojlanishi rasm va haykaltaroshlik bilan bir qatorda nisbatan kechroq - faqat Uyg'onish davrida boshlanadi. Bu vaqtga kelib, o'sha paytda faqat qo'lyozma bo'lgan kitob ko'p asrlar davomida mavjud bo'lib, murakkab, texnik va badiiy rivojlanish yo'lini bosib o'tdi, kitob san'atining rang-barang va yuksak namunalarini to'pladi "Grafika" so'zi dastlab chizmachilikdan ko'ra ko'proq yozuvga, tasviriy san'atning alohida turini belgilashga nisbatan qo'llanilgan, u juda yaqinda, aslida, bizning asrimizning boshidan beri paydo bo'ldi. San'atning bu turini so'z bilan rasm yoki haykaltaroshlik kabi bir ma'noli va oddiy ta'riflash mumkin emas. Uning tasviriy sirtini xuddi shunday ishlatadigan rasmdan farqlari aniq emas. Ushbu kontseptsianing doirasi juda o'zgaruvchan. Grafika uchun aniq va aniq ta'rifni topishga urinayotganda u juda toraydi (lekin biz ilgari bu so'z birdaniga "grafika" emas, balki kim biladi, deb atalgan so'z bo'lib chiqdi), keyin ular aksincha, uni

kengaytirib, kundalik hayotda, ko'rgazma va nashrlarda grafika san'ati bilan bog'liq bo'lgan hamma narsani qamrab olishga harakat qilmoqdalar. Ammo keyin bunday xilma-xillikni birlashtirishga nima imkon berishini tushuntirish juda qiyin bo'lib chiqadi tabiatdan olingan qalam eskizi va tasvirni matn bilan bog'lovchi bosma fotoplakat kabi hodisalar; kompaniya yoki geraldik belgi va rasmi asl nusxani aks ettiruvchi chizel bilan o'yma; matn terish uchun mo'ljallangan shrift chizmasi va kitob illyustratsiyasi ...

Ko'rinib turibdiki, bu muammoni ikki xil yo'l bilan hal qilish mumkin. Birinchidan, "grafika" har qanday tasvirning asosiy sifati, masalan, "rassomlik" dan farqli o'laroq, nima ekanligini aniqlashga harakat qiling. Bu holda barcha grafikalar aniq grafik bo'lib chiqishi mumkin, ammo boshqa hollarda grafik sifatni rasmda yoki bezakda topish mumkin. Ammo shu yo'l bilan ma'lum bir qutbni o'rnatishga umid qilish mumkin, har bir narsa "grafik" tortadigan va atrofida turli xil grafikalar u yoki bu tarzda guruhlangan ekstremal nuqta. Ikkinchidan, tasviriy yoki ramziy ijodning ayrim shakllarini grafikaga kiritish motivlarini tushunishga harakat qilish, bu shakllar qanday shakllangan va bir-biridan ajralganligini, qanday omillar - semantik, texnologik, tarixiy - ular bir-biri bilan bog'liqligini kuzatish.

Ko'rinib turibdiki, bu ikki holatda biz ta'rifning o'zi vazifasini boshqacha tushunamiz va natijada biz bir emas, ikki xil savolga javob olamiz: umumiy badiiy tamoyil sifatida grafik tamoyil nima va uning tarixiy shakllanishi va rivojlanishida grafika nima. Tor ma'noda illyustratsiyalar har qanday matn bilan birlikda idrok etishga mo'ljallangan asarlardir. Matndan olib tashlangan kitob rasmlari ba'zan tushunarsiz va ifodasiz bo'lib qolishi mumkin. Rassomdan kitobning hammuallifi bo'lishi, yozuvchining g'oya va obrazlarini yaqqol namoyon etishi, shu orqali uning mazmunini yaxshiroq tushunishga, kitobdagi qahramonlar davri, hayoti, muhitini aniqroq tasavvur qilishga yordam berishi talab etiladi. Ammo bu illyustratsiya matnni oddiy tasviriy va grafik qayta hikoya qilish bo'lishi kerak degani emas.

Kitobdagi illyustratsiyalar badiiy adabiyot o'quvchisiga ta'sir etuvchi muhim emotsional omil bo'lib, estetik va semantik ta'sir ko'rsatadi. Rasmlar har qanday murakkablik darajasidagi matnlarni yaxshiroq idrok etishga yordam beradi va ma'lum bir nashr foydasiga tanlov qilishga yordam beradi!

Ushbu maqolada biz sizni illyustratsiyaning asosiy nuqtalari bilan tanishtiramiz va buni qanday qilishni aytamiz. Siz shunchaki kitobingizni illyustratsiyalar bilan loyihalashning mos usulini tanlashingiz kerak.

Kitobdagi har bir rasmning o'lchami, formati va joylashuvi o'z maqsadiga ega. Illyustratorlar bilan "bir tilda" muloqot qilish uchun odatda rasmlar qanday joylashtirilishi va chizish texnikasi bilan tanishishingiz kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Talipov Nozim Xamidovich , . (2024). CREATIVE TECHNOLOGIES FOR THE PROVISION OF ART EDUCATION TO FUTURE TEACHERS OF FINE ARTS. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES, 5(01), 39–45. <https://doi.org/10.37547/philological-crjps-05-01-08>
- 2.Nozim Hamidovich Talipov, . (2023). CREATIVE TECHNOLOGIES OF WORKING PORTRAIT COMPOSITION IN PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE FINE ART TEACHERS. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS, 4(01), 81–88. <https://doi.org/10.37547/pedagogics-crjp-04-01-12>

3. Nigmatjon Nozimovich Talipov (2024). THE STAGES OF DEVELOPMENT OF THE ART OF ENGRAVING IN ANCIENT PERIOD AND THE MIDDLE AGES. *European Journal of Arts*, (1), 67-71. doi: 10.29013/EJA-24-1-67-71
4. Makhkamova Saodat Bakhtiyarovna (2024). THE FORMATION OF VISUAL ARTS SKILLS OF SCHOOLCHILDREN IN PERFORMING SKETCH, COMPOSITION AND CREATIVE WORKS. *European Journal of Arts*, (1), 63-66. doi: [10.29013/EJA-24-1-63-66](https://doi.org/10.29013/EJA-24-1-63-66)
5. Jabbarov Rustam Ravshanovich, . (2024). THE STUDY OF TEACHING APPLIED DECORATIVE ARTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS THROUGH SOFTWARE SOLUTIONS: A REVIEW OF METHODOLOGICAL LITERATURE. *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PEDAGOGICS*, 5(10), 106–111. <https://doi.org/10.37547/pedagogics-crjp-05-10-18>
6. Nigmatjon Nozimovich Talipov (2024). THE STAGES OF DEVELOPMENT OF THE ART OF ENGRAVING IN ANCIENT PERIOD AND THE MIDDLE AGES. *European Journal of Arts*, (1), 67-71. doi: 10.29013/EJA-24-1-67-71
7. Talipov Nozim Xamidovich , . (2024). CREATIVE TECHNOLOGIES FOR THE PROVISION OF ART EDUCATION TO FUTURE TEACHERS OF FINE ARTS. *CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES*, 5(01), 39–45. <https://doi.org/10.37547/philological-crjps-05-01-08>
8. D.E.Omonov, ., & G.Yu.Rustamova, . (2025). The Importance of Using Graphic Programs in The Formation of Visual Arts Skills of General Education School Students. *European International Journal of Pedagogics*, 5(01), 63–66. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/eijp/article/view/65121>
9. С. Ф. Абдирасилов, & М. С. Юлдашева. (2022). ТАСВИРИЙ САНЪАТ ДАРСЛАРИДА ТАРИХИЙ ШАХСЛАР СИЙМОСИНИ ЎРНИ. *Conferencea*, 204–209. Retrieved from <https://conferencea.org/index.php/conferences/article/view/1447>
10. Abdirasilov, S., & Maxkamova, S. (2019). Research of Structure of Fractals in a Life of Mankind and Fine Arts Products. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 17(1), 302-305.